

Ako si zabezpečiť pohodlnú budúcnosť

Nezáleží na tom, či máte 25, alebo 50 rokov. Rozmýšľať nad tým, aby ste si na dôchodku zaistili čo najlepší komfort, nie je nikdy priskoro, ani úplne neskoro. Často však bývame tak pohltení každodenným životom v prítomnosti, že zabúdame zastaviť a zamyslieť sa nad tým, či robíme maximum vo svoj budúci prospech.

Nie je to len o peniazoch a o tom, koľko ich máte. Je to aj o rozhodnutiach, ako s nimi naložiť, kam ich investovať a ako ich rozdeliť medzi rôzne ciele. ČSOB vám poradí, ako sa postaviť k finančnému zabezpečeniu budúcnosti, prečo dôležité rozhodnutia zbytočne neodkladať a aké finančné nástroje máte k dispozícii.

Pokojná budúcnosť začína stabilnými financiami

Finančná stabilita nie je iba otázkou sumy, ktorú máte práve na účte. Záleží tiež na tom, ako s peniazmi narábate, ako máte zabezpečené zdroje príjmov a ako ste pripravení na nečakané životné udalosti. Finančná stabilita navyše nie je iba predpokladom pre dobrý spánok, ale aj pre ďalšie možnosti zhodnocovania peňazí do budúcnosti. Toto sú veci, o ktoré by ste ju mali oprieť.

Príjem

Pre finančnú stabilitu je dôležitý pravidelný príjem, jeho rozumné využitie ale najmä postoj človeka. So seba-disciplínou si aj pri nižšom príjme môžete zabezpečiť a udržať stabilnú finančnú situáciu. Dôležitá nie je len výška príjmov, ale aj rozumná spotreba a vytváranie úspor. Bežná spotreba by rozhodne nemala prevyšovať príjmy, úver by sa mal čerpať len na vopred určený účel a v prípade, že ho vie zodpovedne splácať.

Poistenie

Slúži na krytie rizík ako choroby či invalidita, ktoré by mohli ohroziť váš príjem. V takom prípade nebudete odkázaní iba na vlastné úspory, firmu či nehnuteľnosti.

Finančná rezerva

V živote sa vždy vyskytnú situácie, ktoré sa nedajú predvídať, no budú si vyžadovať mimoriadne výdavky. Na takéto výkyvy je dobré mať poriadny "vankúš". Ideálna finančná rezerva predstavuje približne 6-násobok mesačnej mzdy. Tieto prostriedky by mali byť kedykoľvek dostupné, a to v takých produktoch, pri ktorých nehrozia veľké výkyvy hodnoty - napríklad na sporiacich či termínovaných účtoch alebo v konzervatívnych fondoch.

Sporenie

Sporenie sa od finančnej rezervy odlišuje tým, že má konkrétny cieľ, na ktorý sa daný balík peňazí minie a aspoň približne viete, kedy to bude.

ČSOB • PRE VÁS OSOBNĚ

Preto, ak plánujete na niečo sporiť, najlepší výsledok dosiahnete pravidelným odkladaním a dobrým výberom sporiaceho produktu, ktorý má potenciál prinášať výnos nad výšku inflácie v dlhodobom horizonte.

Pri krátkodobom sporení, napríklad na dovolenku, účel splní aj sporiaci účet. Ak je cieľom sporenia dôchodok, alebo iný dlhodobý cieľ, využívanie dvoch až troch produktov bude dobrým ťahom, pretože tak lepšie rozložíte riziko.

Investovanie

Investovať sa dá rôznymi spôsobmi, podľa toho, akou sumou disponujete. Nie je pravda, že je to záležitosť iba pre najbohatších. Investovať sa dá už od malej sumy, napríklad do fondov. Netreba na to veľké sumy peňazí, fondy sú regulované európskou aj slovenskou legislatívou a je to veľmi transparentný spôsob investovania.

Veľké finančné inštitúcie majú záujem na tom, aby klienti boli s produktmi spokojní, preto je pre nich dôležité im ho podrobne vysvetliť

a odporučiť ten najvhodnejší. Používajú na to metódy, ktorými banka skúma situáciu a postoje klienta, aby sa našlo čo najvhodnejšie riešenie.

Očakávania

Pri rozumnom investovaní je dôležité správne nastavenie očakávaní. Nemusí to byť iba dvojciferný rast, už len ochrana samotnej investície je legitímny cieľ.

Ak si peniaze odložíte do budúcnosti, už to znamená, že ste ich ochránili pred okamžitou spotrebou, bez ktorej ste sa zaobišli. To je prvá pridaná hodnota. Ak ich uložíte do banky, kde sa zhodnotia aspoň na úroveň inflácie, je to ďalšie plus. Ak si vyberiete produkt, kde sa zhodnotia výraznejšie, zase máte o niečo viac, samozrejme, s vyšším výnosom prichádza vyššie riziko, s ktorým je potrebné počítať a rozhodnúť sa, či ste ochotní do toho ísť.

Každopádne, aj malé investície, napríklad vo forme pravidelného investovania do fondov, môžu priniesť zaujímavé zhodnotenie, obzvlášť v dlhodobom horizonte.

”

Ak je cieľom sporenia dôchodok, využitie dvoch až troch produktov bude dobrým ťahom, pretože tak lepšie rozložíte riziko.

Rozmýšľať nad dôchodkom nie je nikdy priskoro

Zrejme nebude žiadnym prekvapením, že najmä mladšie ročníky medzi podnikateľmi a živnostníkmi veľmi neriešia, aká bude ich finančná situácia v starobe. Šťasti je to pochopiteľné, myseľ aj financie sa sústredia na rozvoj biznisu. S pribúdajúcim vekom však táto téma naberaá na dôležitosť. O tom, prečo by otázku budúcnosti nemali živnostníci a podnikatelia zbytočne odkladať a začať sa ňou okolo tridsiatky seriózne zaoberať, hovorí Andrea Lazar, manažérka oddelenia riadenia retailového segmentu ČSOB.

Prečo by mal človek v 30-ke začať naozaj seriózne riešiť svoj dôchodok?

Čím skôr začne, tým viac si môže nasporiť aj s menšími pravidelnými čiastkami. Vezmime si príklad čerstvého tridsiatnika s priemernou mzdou v hospodárstve. Ak využíva druhý pilier a nepoužíva iné formy šetrenia na dôchodok, bude potrebovať cca 43 000 eur (informatívny prepočet na súčasný stav, nezohľadňuje infláciu).

Jednoduchou matematikou vieme určiť, že pri zhodnotení 1,5 % p.a. by si podnikateľ mal odkladať 82 eur mesačne, aby do dôchodku našetril potrebnú sumu. Pri 30-ročnom investičnom horizonte však tí odvážnejší môžu využiť dynamickejšie formy zhodnotenia peňazí. Pri zhodnotení 6 % p.a. by im stačilo odkladať si len 33 eur mesačne.

S akým prístupom ľudí k tejto téme sa často stretávate? Kolko z nich túto tému berie vážne?

Podľa prieskumu, ktorý sme si dali spraviť na obyvateľoch žijúcich v Bratislave, 27 % ľudí aktívne rieši otázku svojho dôchodku. Asi nebude prekvapením, že mladší ľudia nereflektujú na potrebu odkladať si peniaze na dôchodok. S pribúdajúcim vekom, hlavne od 40 vyššie, sa táto téma stáva prioritou.

Aké sú najčastejšie dôvody, prečo ľudia túto oblasť svojho života neriešia? „Nedožijem sa dôchodku. To je ďaleko. Mám 2. pilier, to nestačí?“. Toto počuť veľmi často. Ďalšou skupinou sú klienti, ktorí sa boja investovať. Žiaľ, téma dôchodku je u nás politizovaná. Pomohlo by viac osvety aj zo strany štátu. Napríklad ukázať, ako postupujú moderné kra-

↑ **JAROSLAV VÍGH,**
kreatívny riaditeľ reklamnej
agentúry, 29 rokov

Pri stále klesajúcej demografickej krivke nemám veľkú dôveru v súčasný dôchodkový systém. To však neznamena, že mi je táto téma ľahostajná a na budúcnosť nemyslím. Naopak, v istom zmysle som si svoj “prvý dôchodkový pilier” už zabezpečil kúpou bytu v lukratívnej lokalite. Dúfam, že kým dovším dôchodkový vek, tak k už existujúcej nehnuteľnosti ešte nejaké pribudnú.

jiny pri riešení dôchodkov svojich občanov, akým spôsobom je možné sporiť si. Dôchodok sa týka každého z nás.

Ďalším zaujímavým momentom je náš vzťah k investovaniu do fondov. Na vzorke druhého piliera vidíme, že drvivá väčšina klientov si spori v garantovanom fonde, zatiaľ čo akciové fondy, resp. indexové fondy využíva minimum klientov.

Žiaľ, ako národ sme zatiaľ veľa pozitívnych momentov na poli investovania nezažili. Bola tu kupónová privatizácia, krach nebankoviek, technologická kríza, či hypotekárna kríza. Nie je to preto až také prekvapivé.

Ktoré produkty by mohli byť zaujímavé?

Pri aktuálnych nízkych sadzbách na sporiaciach produktoch ako vhodná alternatíva vychádzajú práve podielové fondy, prípadne investovanie do akcií, či iných nástrojov finančného trhu. Pre bežných klientov odporúčam investovanie do podielových fondov. S tým sa spája určité investičné riziko, no aktuálne platná slovenská a európska legislatíva výrazne viac dbá na ochranu spotrebiteľa.

Riziko sa dá minimalizovať tým, že si vyberiete správneho partnera, ktorý sa vám o financie bude starať.

Produkty, ktoré dnes banky ponúkajú sú si veľmi podobné. Líšia sa len veľmi málo. Výber kvalitného správcu, ktorý má na trhu dobré postavenie, tradíciu a dlhoročné skúsenosti s investovaním je základom úspechu pri príprave na dôchodok.

Prečo sa oplatí rozložiť sporenie do viacerých pilierov?

Jedna vec sú piliere, druhá vec je rozloženie rizika ako takého. Kombinácia 1. a 2. piliera v aktuálnom nastavení nezaistí klientovi zabezpečenie životného štandardu. Preto je nevyhnutné sporiť si aj samostatne, či už v 3. pilieri alebo osobitne, napríklad v podielových fondoch,

ČSOB • PRE VÁS OSOBNĚ

investovaním do akcií alebo odkladaním si na sporiaci účet.

Veľa ľudí sa snaží čo najviac znížiť odvody. Aký dôchodok môže očakávať človek, ktorý odvádza minimum?

Keď sa bavíme o minimálnych odvodoch, môžeme očakávať minimálny dôchodok. Aktuálne sa minimálna výška dôchodku pohybuje okolo 260 eur. Možný scenár, ako sa vyhnúť nízkemu dôchodku je v tomto prípade práve samostatné odkladanie peňazí, napríklad prostredníctvom pravidelného investovania.

Aké priority by si mal stanoviť, aby túto situáciu postupne menil?

Každý človek má nastavený svoj cash-flow. Je potrebné si uvedomiť, že platenie minimálnych odvodov prináša úsporu dnes, no má to neblahé následky – banka vám neposkytne úver, dostanete minimálny dôchodok a podobne. Treba rozlišovať medzi drobnými živnostníkmi a firmami. Ak má človek vlastnú firmu, môže pre neho predstavovať zabezpečenie na dôchodok. Pri drobných živnostníkoch sú základom finančného zabezpečenia na dôchodku vlastné úspory.

↓ **GORDANA TURUK,**
umelkyňa, 45 rokov

Priznám sa, šetrenie na dôchodok som v minulosti dosť podceňovala. Podnikanie s tvorbou z lihaného skla v spojení s drahými kovmi je náročné, pokiaľ ide o pravidelnosť príjmu. Vysoké počiatkové investície do výrobného zariadenia a rozvoj podnikania boli prioritou v mojich finančných investiciách. V súčasnej dobe, keď som v najproduktívnejšej etape života, kedy sa môžem tešiť z výsledkov svojej práce, si čoraz viac uvedomujem, že nechcem prísť o životný štandard, ktorý som pre svoju rodinu po celý život budovala. Bavi ma šport, cestovanie, poznávanie exotických kútov sveta, o čo by som ani v dôchodkovom veku nechcela prísť. Dospela som k názoru, že je čas, aby som svoje financie prehodnotila a začala myslieť na budúcnosť intenzívnejšie ako doteraz.

Vlastný dôchodok alebo zabezpečenie pre dieťa?

Podnikanie je nielen o dobrom nápade a každodennom nasadení. Je to aj o zložitých rozhodnutiach, obetovaní vlastných cieľov a snov v prospech budovania biznisu a budúcej prosperity. Zabezpečenie sa na dôchodok ide často do úzadia. Nezanedbať túto oblasť je preto obrovskou výzvou, o to viac, ak sa popri tom začne rozrastať aj rodina.

Foto: shutterstock.com

„Rozdiel medzi príjmom počas aktívnej kariéry a dôchodkom je značný.“

Zabezpečenie pre seba a pre dieťa sa zvykne deliť o ten istý balík peňazí v rodinnom rozpočte. Ako ho rozdeliť tak, aby ste čo najlepšie zabezpečili seba, ale zároveň umožnili deťom čo najlepší štart do života?

Dajte prednosť najprv sebe

Keď sa pozrieme na to, ako rozdeliť peniaze na úspory medzi seba a dieťa, logika káže uprednostniť vlastný dôchodok. S postupom času bude mať dieťa viac príležitostí zarobiť a zhodnotiť peniaze vlastným úsilím ako jeho starnúci rodičia.

Nemusí to byť jednoduché rozhodnutie, najmä ak do hry vstúpi prirodzený sklon rodiča konať v záujme dieťaťa a pocit, že by malo mať pevné miesto vo finančnom pláne. Tak ako na to?

Z výplaty by mali najskôr odísť povinné splátky úverov a povinné platby. Následne si odložiť nejakú časť prostriedkov ako úspory a až potom by mala prísť na rad spotreba. ČSOB odporúča, vyčleniť si na sporenie aspoň 10% čistého príjmu. Pravidelnosť a čas potom hrajú výrazne vo váš prospech pri zhodnocovaní týchto peňazí.

Pre dieťa môžete odkladať napríklad prídavky, ktoré dostanete od štátu, prípadne k tomu pridať peniaze navyše. Čím je staršie, tým viac toho bude potrebovať, čo sa, prirodzene, odrazí aj vo výdavkoch. Najlepšie urobíte, ak mu začnete sporiť hneď od narodenia a nebudete toto rozhodnutie odkladať. V budúcnosti potom ľahšie pokryjete aj vyššie jednorazové výdavky, ako je nástup do školy.

Na predvídateľné výdavky, ktoré zvyknú prísť neskôr - napríklad detské tábory - môžete odkladať na sporiaci účet. Väčším deťom, ktoré už dostávajú vreckové a ktoré by sa mali postupne učiť zaobchádzať s peniazmi, môžete hoto-voš poselať napríklad na detský účet.

Znižovať odvody sa nevypláca

Nedávno prebehli v médiách informácie, že približne 75 % živnostníkov minimalizuje svoje daňové priznania. Samozrejme, v krátkodobom horizonte uvidíte úsporu na daniach, nižšie odvody do sociálnej aj zdravotnej poisťovne a viac peňazí na aktuálnu spotrebu, pre rodinu alebo na rozvoj podnikania. Avšak, ak sa na to človek pozrie s dostatočným odstupom, pár eur k dobru teraz, na úkor investovania do vlastnej budúcnosti, nemusí byť až taká výhra, a to ani vtedy, keď ušetrenú sumu odložíte pre deti.

Pre lepšiu predstavu - priemerná mzda v hospodárstve na Slovensku je aktuálne tesne nad hranicou 1 000 eur. Ku koncu februára bola výška priemerného starobného dôchodku necelých 460 eur. Ten rozdiel medzi príjmom počas aktívnej kariéry a dôchodkom je značný. Z toho vyplýva, že ak si bude chcieť podnikateľ v penzii udržať svoj životný štandard, mal by mať naštrených pomerne dosť peňazí.

Minimálny starobný dôchodok je v súčasnosti zhruba 260 eur, takže, kto platil celý život iba minimálne odvody to bude mať ešte ťažšie. Keď sa k tomu pridá inflácia, demografický vývoj a čas, ktorý človek prežije po skončení kariéry, ako najlepšie riešenie vychádza dlhodobá príprava a šetrenie.

ANDREA LAZAR, manažérka oddelenia riadenia retailového segmentu ČSOB radí, ako vyberať fondy v II. dôchodkovom pilieri. Vysvetľuje tiež, prečo šetrenie na dôchodok rozhodne neodkladať.

Výber fondov ovplyvňuje viacero faktorov, ako napr. rizikový profil klienta, investičný horizont a pod. Vo všeobecnosti odporúčame klientom, ktorí majú do dôchodku minimálne 20 rokov, využívať indexové fondy. Ponúkajú výborný pomer medzi potenciálnym výnosom a cenou (teda poplatkami). Indexové fondy však nie je možné využívať počas celej doby sporenia v 2. pilieri. Je už menej známym faktom, že druhý pilier je legislatívne nastavený tak, že počas posledných 10 rokov sporenia sa peniaze postupne presúvajú do garantovaného fondu až do úrovne 100 % hodnoty.

Na internete je dnes možné nájsť množstvo kalkulačiek, ktoré poskytujú orientačný výpočet výšky dôchodku zohľadňujúc dnešný stav. Aj keď budúcnosť nevieme predvídať, je jednoznačné, že na dôchodok budeme potrebovať vlastné naštrené peniaze, ak si budeme chcieť zadovážiť určitý životný štandard. Ak dnes potrebujete hypotéku 50 000 eur, idete do banky a po splnení kritérií vám banka peniaze požičia. Splácať ich môžete až 30 rokov. Ak budete potrebovať na dôchodok 50 000 eur, kto vám ich požičia, keď budete mať 62* rokov?

(*v čase prípravy článku bol odsúhlasený "dôchodkový strop" na 64 rokov)

O dôchodku rozhodujete už na začiatku kariéry

Ako sám hovorí, človek v produktívnom veku má mladosť za sebou a do dôchodku ďaleko. No po dlhých odpracovaných rokoch sa na aktívny odpočinok začnete tešiť. Dlhoročný bankový manažér Miroslav Paulen zdôrazňuje slovo aktívny, pretože na dôchodku chce mať vraj človek čas na to, čomu sa nestíhal popri práci naplno venovať. Prezradil tiež, ako uvažoval nad svojim zabezpečením, ako investoval a ktorým rozhodnutiam by sa vyvaroval.

”

Vidím rezervy vo väčšej motivácii občanov myslieť na svoj dôchodok a nespoliehať sa na štát.

Ako ste sa počas kariéry pripravovali na dôchodok?

Priznám sa, že o túto tému som sa začal zaujímať až po dôchodkových reformách. V prvom “solidárnom” pilieri sme povinne všetci. Rozhodol som sa vstúpiť do druhého, “sporiaceho” piliera a samozrejme som neváhal využiť aj dobrovoľný tretí pilier. Bolo to aj vďaka zamestnávateľovi, ktorý mi prispieval rovnakou čiastkou ako som si prispieval ja, v medziach daňových predpisov. Okrem toho, keď to finančná situácia dovolila, investoval som do nehnuteľností, termínovaných a štruktúrovaných vkladov a samozrejme aj nástrojov finančného trhu, ako sú dlhopisy, akcie, podielové fondy.

Ako sa na tieto kroky pozeráte s odstupom času? Čo by ste možno urobili inak?

O tom, ako sa budete mať na dôchodku sa rozhodujete v začiatkoch kariéry, výberom dobrého zamestnávateľa alebo podnikania. Tu vidím rezervy vo väčšej motivácii občanov myslieť na svoj dôchodok a nespoliehať sa na štát.

Druhým predpokladom je nastavenie štátnej dôchodkovej politiky. Môžu to byť napríklad premyslené daňové úľavy pre dobrovoľné alebo súkromné dôchodkové poistenie či pripoistenie. Ak by som sa vrátil o 20 až 30 rokov späť, tak by som investoval do dlhodobého investično-sporiaceho programu s dobre diverzifikovaným akciovým portfóliom.

Ktoré kroky vo vašom dôchodkovom zabezpečení považujete za dobré, a ktoré nie?

Dobrých bolo viac ako tých zlých. Prerobil som na technologických akciách, v čase prasknutia bubliny a na jednom štruktúrovanom depozite s podkladovým aktívom na exotickú menu. Ale kto investuje s väčším rizikovým apetítom, musí rátať aj so stratami, ktoré môže, samozrejme, svojím rozhodnutím akceptovateľne obmedziť. Straty mrzeli, ale neovplyvnili výrazne moje dôchodkové obdobie. Pretože, ako som na začiatku uviedol, tých dobrých investičných rozhodnutí bolo omnoho viac, hlavne v investíciách do nehnuteľností, dlhopisov, akcií a podielových fondov.